

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
SEKCJA CZWARTA

SPRAWA PAŚNICKI przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 51429/99)

WYROK – 6 maja 2003 r.

W sprawie Paśnicki przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
składająca się z:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,

Pani E. PALM,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan M. FISCHBACH,

Pan J. CASADEVALL,

Pan R. MARUSTE,

Pan. L. GARLICKI, *sędziowie*

oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 8 kwietnia 2003 r.,

wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 51429/99) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Janusza Paśnickiego („skarżący”), 17 marca 1999 r.

2. Skarżący reprezentowany był przez pana A. Zielińskiego, prawnika wykonującego zawód w Szczecinie, Polska. Polski rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swojego pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej.

3. Skarżący zarzucał, że jego prawo do „rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie” zostało naruszone.

4. Skarga została przydzielona do Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji, Izbę, która miała zająć się sprawą (art. 27 § 1 Konwencji) ustanowiono zgodnie z art. 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

5. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swych Sekcji (art. 25 § 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa przydzielona została do Czwartej Sekcji w nowym składzie (art. 52 § 1).

6. Na podstawie decyzji z 15 października 2002 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

OKOLICZNOŚCI SPRAWY

7. Skarżący urodził się w 1936 roku i mieszka w Kamieniu Pomorskim, Polska.

8. Skarżący był dyrektorem uzdrowiska w Kamieniu Pomorskim. 14 maja 1990 r. wniósł do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie pozew, w którym domagał się, by A. P („pozwany”) zobowiązany został do zaprzestania rozpowszechniania informacji naruszających dobre imię skarżącego oraz do wycofania zniewag za pośrednictwem prasy.

9. Sąd przeprowadził rozprawy 2 lipca oraz 5 września 1990 r.

10. 3 października 1990 r. odbyła się rozprawa. Sąd przesłuchał świadka i zdecydował zawiesić postępowanie do czasu zakończenia postępowania dotyczącego zwolnienia skarżącego z funkcji dyrektora. 27 grudnia 1991 r. postępowanie dotyczące zwolnienia zostało zakończone.

11. 30 stycznia 1992 r. skarżący złożył w sądzie wniosek o podjęcie postępowania o zniesławienie. 7 grudnia 1992 r. sąd podjął to postępowanie.

12. 5 marca 1993 r. sąd odroczył rozprawę ze względu na brak pisma procesowego pozwanego w aktach sprawy.

13. 11 sierpnia 1993 r. skarżący rozszerzył swe roszczenia.

14. 21 października 1994 r. odbyła się rozprawa.

15. 6 grudnia 1995 r. sąd odroczył rozprawę na wniosek pozwanego.

16. 24 stycznia 1996 r. sąd zamknął rozprawę oraz poinformował, że wyrok zostanie ogłoszony 7 lutego 1996 r. 6 lutego 1996 r. sąd zamkniętą rozprawę otworzył na nowo oraz zdecydował, że pozwany przesłuchany zostanie w Kamieniu Pomorskim. Sąd przesłuchał pozwanego 19 lutego 1996 r.

17. 28 lutego 1998 r. Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok. Nakazał pozwanemu wycofać z pewnych gazet stwierdzenia dotyczące skarżącego, na własny koszt.

18. 8 sierpnia 1996 r. skarżący otrzymał kopię wyroku. Następnie pozwany wniósł apelację od tego wyroku.

19. 12 listopada 1996 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu przeprowadził rozprawę i 21 listopada 1996 r. wydał wyrok. Uchylił wyrok Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

20. Pomimo licznych skarg skarżącego i jego adwokata, Sąd Wojewódzki w Szczecinie nie wyznaczył żadnej rozprawy aż do 12 maja 1999 r. 12 stycznia 1999 r. adwokat skarżącego wniósł do Prezesa Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu skargę na przewlekłość postępowania. W odpowiedzi z 27 stycznia 1999 r. Prezes Sądu Wojewódzkiego przyznał, że skarga była uzasadniona.

21. 12 maja 1999 r. odbyła się rozprawa.

22. 28 czerwca 2000 r. Sąd Wojewódzki w Szczecinie przeprowadził rozprawę. Przesłuchał on skarżącego i odroczył rozpoznanie sprawy po to, by przesłuchać pozwanego przed Sądem Rejonowym w Kamieniu Pomorskim. Pozwany przesłuchany został 25 sierpnia 2000 r.

23. Kolejna rozprawa wyznaczona została na 29 grudnia 2000 r. Sąd zamknął rozprawę i poinformował strony, że wyrok będzie ogłoszony 12 stycznia 2001 r. 26 stycznia 2001 r. sąd wydał wyrok i oddalił powództwo skarżącego. W nieokreślonym terminie, w drugiej połowie 2001 roku, skarżący wniósł apelację od wyroku.

24. Wydaje się, że postępowanie trwa nadal.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

25. Skarżący podniósł zarzut, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła rozsądny termin w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

26. Rząd zakwestionował to stanowisko.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

27. Trybunał zauważa po pierwsze, że postępowanie rozpoczęło się 14 maja 1990 r., kiedy skarżący wniósł pozew do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie. Jednakże okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się nie tego dnia, ale 1 maja 1993 r., kiedy zaczęła obowiązywać deklaracja, poprzez którą Polska

uznała prawo do skargi indywidualnej na potrzeby dawnego art. 25 Konwencji. Postępowanie najwidoczniej trwa w dalszym ciągu. Całkowita długość postępowania w sprawie skarżącego do chwili wydania niniejszego wyroku wyniosła zatem 12 lat, 10 miesięcy i 25 dni, z czego okres 9 lat, 11 miesięcy i 7 dni wchodzi w zakres kompetencji *ratione temporis* Trybunału.

28. Przy ocenie rozsądnej długości postępowania, o którym mowa, Trybunał będzie miał wzgląd na etap, jaki postępowanie osiągnęło 1 maja 1993 r. (patrz, m.in., *Humen przeciwko Polsce* [GC], nr 26614/95, §§ 58-59, z 15 października 1999 r., niepublikowany).

B. Rozsądna długość postępowania

29. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania powinna być oceniana w świetle szczególnych okoliczności sprawy, jak również przy uwzględnieniu kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności zawłości sprawy, postępowania skarżącego oraz właściwych władz, a także znaczenia, jakie miało dla skarżącego rozstrzygnięcie w danej sprawie (patrz, na przykład, *Humen przeciwko Polsce*, j.w., § 60 oraz *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

1. Zawłóść sprawy

30. Rząd twierdził, że sprawa była w pewnym stopniu zawłóła. Odwoływał się przy tym do trzech innych postępowań dotyczących stanowiska skarżącego, toczących się równolegle z niniejszą sprawą. Ponadto Rząd utrzymywał, że pozwany znacząco przyczynił się do długości trwania postępowania.

31. Skarżący nie zgodził się z Rządem i twierdził, że sprawa nie była zawłóła.

32. Trybunał odnotowuje, że sprawa dotyczyła domniemanego naruszenia dóbr osobistych. Zauważa także, że kwestie natury faktycznej, które musiały być rozważone przez sądy, wydają się być w pewnym stopniu zawłóle. Jednakże nic nie wskazuje na to, by sprawa była szczególnie skomplikowana.

2. Postępowanie skarżącego

33. Trybunał zauważa, że żadna ze stron nie kwestionuje tego, że skarżący nie przyczynił się do długości trwania postępowania.

3. Postępowanie władz sądowych oraz znaczenie dla skarżącego rozstrzygnięcia w sprawie

34. Rząd przyznał, że wystąpiły w postępowaniu dwa okresy beczynności. Wskazał on na zwłokę w okresie między listopadem 1994 r. a grudniem 1995 r. oraz między 21 listopada 1996 r. a 12 maja 1999 r. Rząd twierdził ponadto, że pozostałe okresy beczynności, a mianowicie okres od 1 maja 1993 r. do 21 października 1994 r. oraz od maja do czerwca 2000 r., w dużym stopniu spowodowane były postępowaniem pozwanego.

35. Skarżący stwierdził, że sądy nie wykazały przy prowadzeniu jego sprawy należytej staranności.

36. Trybunał zauważa, że w sprawie powództwa cywilnego wniesionego przez skarżącego 14 maja 1990 r. nadal nie został wydany prawomocny wyrok (patrz pkt. 8 - 24 powyżej). Trybunał zauważa, że wystąpiły dwa znaczące okresy beczynności, którymi należy obciążyć władze. Pierwszy trwał od 21 października 1994 r. do 6 grudnia 1995 r. (patrz pkt. 14 i 16 powyżej). Drugi okres beczynności trwał od 21 listopada 1996 r. do 12 maja 1999 r. (patrz pkt. 20–21 powyżej). Trybunał pragnie podkreślić, że obydwa okresy beczynności zostały potwierdzone przez Rząd.

37. Trybunał zauważa także, że władze krajowe przyznały, że postępowanie nie było prowadzone szybko. W odpowiedzi na skargę złożoną przez skarżącego na sposób prowadzenia postępowania, Prezes Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu 27 stycznia 1999 r. przyznał, że skarga skarżącego była uzasadniona (patrz pkt 20 powyżej).

38. Ponadto, Trybunał przypomina, że art. 6 § 1 nakłada na Układające się Strony obowiązek zorganizowania swego systemu sądownictwa w taki sposób, by ich sądy mogły sprostać wszystkim wymogom tego artykułu, włączając w to obowiązek rozstrzygania o sprawach w rozsądnym terminie (patrz, m.in., wyrok *Duclos przeciwko Francji* z 17 grudnia 1996 r., *Reports* 1996-VI, s. 2180-81, § 55 *in fine*). Dlatego też zwłoką w postępowaniu muszą być głównie obciążone władze krajowe.

39. Mając na względzie okoliczności sprawy oraz biorąc pod uwagę cały okres trwania postępowania, Trybunał uznaje, że wymóg „rozsądnego terminu” ustanowiony w art. 6 § 1 Konwencji nie został spełniony w niniejszej sprawie. Dlatego też doszło do naruszenia tego postanowienia.

II. ZASTOSOWANIE ARTUKUŁU 41 KONWENCJI

40. Zgodnie z art. 41 Konwencji:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na

częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

41. Skarżący nie domagał się wyrównania żadnych szkód materialnych. Prosił jednak Trybunał o przyznanie mu 30.000 złotych polskich z tytułu szkód niematerialnych.

42. Rząd uznał żadaną sumę za nadmierną. Wnosił do Trybunału o orzeczenie, że samo stwierdzenie naruszenia stanowi wystarczające słuszne zadośćuczynienie. Alternatywnie, Rząd zwrócił się do Trybunału o orzeczenie o słusznym zadośćuczynieniu na podstawie jego orzecznictwa w podobnych sprawach oraz krajowych warunków ekonomicznych.

43. Trybunał przyznaje, że skarżący z całą pewnością poniósł szkodę o charakterze niematerialnym, taką jak rozpacz i frustracja wynikające z niewłaściwego przedłużania się jego sprawy, co nie zostałoby właściwie zrekompensowane samym tylko orzeczeniem naruszenia art. 6 § 1 Konwencji. W okolicznościach niniejszej sprawy oraz dokonując oceny na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu kwotę 4.500 euro z tego tytułu.

B. Koszty i wydatki

44. Skarżący dochodził zwrotu 9.760 złotych polskich z tytułu kosztów i wydatków sądowych poniesionych w postępowaniu przed sądami krajowymi.

45. Rząd twierdził, że koszty i wydatki poniesione przez skarżącego w postępowaniu krajowym nie powinny podlegać zwrotowi.

46. Trybunał przypomina, że aby być uprawnionym do zwrotu kosztów i wydatków na podstawie art. 41, poszkodowana strona musiała je ponieść podczas dochodzenia poprzez krajowy porządek prawny usunięcia naruszenia [Konwencji], zapobieżenia jej naruszenia lub mieć to stwierdzone przez Trybunał lub otrzymać reparację za to (patrz *The Zimmermann and Steiner przeciwko Szwajcarii*, wyrok z 13 lipca 1983 r., seria A nr 66, s. 14, § 36). Trybunał uznaje, że skarżący nie wykazał, by koszty i wydatki prawne, których dochodzi, poniesione zostały w celu skłonienia sądów krajowych do postępowania zgodnie z wymogami art. 6 § 1 Konwencji (patrz *The Zimmermann and Steiner*, s. 14 -15, § 37). Trybunał w związku z tym oddala to roszczenie.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

47. Trybunał uważa za właściwe, by odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia ustalone były w oparciu o minimalną stopę kredytową Europejskie-

go Banku Centralnego, do której powinny być dodane trzy punkty procentowe (patrz *Christine Goodwin przeciwko Wielkiej Brytanii* [GC], nr 28957/97, § 124, do opublikowania w ECHR 2002-...).

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 § 1 Konwencji;

2. UZNAJE, że

(a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, 4.500 euro (cztery i pół tysiąca euro) z tytułu szkód niematerialnych, które będą przeliczone na walutę narodową pozwanego państwa według kursu z dnia uregulowania należności, plus wszelkie podatki, które mogą być nałożone;

(b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu uregulowania należności zwykłe odsetki będą płatne od tej sumy według minimalnej stopy kredytowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;

3. ODDAŁA pozostałą część żądania skarżącego dotyczącego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie 6 maja 2003 r., zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący